

Opinnäytetyö (AMK)

Liiketalous

2023

Emilia Lähteenmäki

Nuorten rahastosijoitustoiminnan muutokset viime vuosina

– Sp-Rahastoyhtiö Oy

Opinnäytetyö (AMK) | Tiivistelmä

Turun ammattikorkeakoulu

Liiketalous

2023 | 30 sivua

Emilia Lähteenmäki

Nuorten rahastosijoitustoiminnan muutokset viime vuosina

- Sp-Rahastoyhtiö Oy

Opinnäytetyön tavoitteena oli perehtyä erityisesti nuorten asiakkaiden rahastosijoituskäyttäytymiseen ja siinä tapahtuneisiin muutoksiin muutaman viimeisen vuoden aikana. Muuttuvassa maailmantilanteessa taloudelliset vaikutukset heijastuvat myös nuorten rahastosijoitusmahdollisuuksiin ja -tapahtumiin.

Nuorten rahastosijoittamista tutkittiin ja analysoitiin laajan rahastodatan avulla. Sijoitustoiminnassa tapahtuneiden mahdollisten muutosten ja niiden aiheuttajien tiedostaminen oli merkittävää, jotta tulevaisuuden vastaaviin tilanteisiin osattaisiin varautua niin työn toimeksiantajan kuin yksilönkin tasolla.

Opinnäytetyön avulla huomattiin konkreettisesti muutokset nuorten rahastosijoittamisessa vuosina 2019-2022, mutta todettiin myös esimerkiksi sukupuolten välisiä eroja sijoitustoiminnassa. Työn tulosten kautta toimeksiantajan on tulevaisuudessa mahdollista esimerkiksi kehittää palvelujaan ja tarjota entistäkin kohdistetumpaa asiakasviestintää.

Asiasanat:

nuoret, sijoittaminen, rahastosijoittaminen, rahastomerkintä, rahastolunastus

Bachelor's Thesis | Abstract

Turku University of Applied Sciences

Business Administration

2023 | 30 pages

Emilia Lähteenmäki

Changes in fund investing by young people in recent years

- Sp-Fund Management Company

Keywords:

youth, investing, fund investing, investment fund purchase, investment fund sale

Sisältö

1 Johdanto	6
2 Sijoitusmuotona rahastot	8
2.1 Mikä on sijoitusrahasto?	8
2.2 Sijoitusrahastojen yleisiä piirteitä	9
2.3 Etuja ja haittoja rahastosijoittamisessa	10
3 Rahastosijoittaminen käytännössä	12
3.1 Rahasto-osuuksien merkintä	12
3.2 Rahastojen seuranta ja vertailu	12
3.3 Rahastosijoittamisen ja -sijoittajan verotus	13
4 Nuori sijoittajana	15
4.1 Nuoren sijoitusvaihtoehtona osakkeet	16
4.2 Nuorena sijoittajana muuttuvassa maailmassa	17
5 Nuorten rahastosijoittaminen Säästöpankissa	19
5.1 Tarkastelussa rahastosijoitusdata yleisesti	19
5.2 Muutokset rahastosijoitustapahtumissa	22
6 Johtopäätökset	26
Lähteet	29

Kuvat

Kuva 1. Rahastomerkinnot ja -lunastukset 03/19-12/22.	20
Kuva 2. Merkityimmät rahastot 03/19-12/22.	21
Kuva 3. Lunastetuimmat rahastot 03/19-12/22.	22
Kuva 4. Rahastomerkinnot kappaleittain 03/19-12/22.	23
Kuva 5. Rahastolunastukset kappaleittain 03/19-12/22.	23
Kuva 6. Rahastomerkinnot miljoonissa (€) 03/19-12/22.	24
Kuva 7. Rahastolunastukset miljoonissa (€) 03/19-12/22.	25

1 Johdanto

Säästäminen ja erityisesti rahastosäästäminen on kasvattanut suosiotaan viime vuosina voimakkaasti. Korona-aikana osalla suomalaisista oli yhtäkkiä varaa säästää totuttua enemmän tai tämän johdosta opetella kokonaan uusia säästämisen muotoja. Viime aikoina säästämisen tarkoitukselliset ovat isolla osalla muuttuneet. Nyt säästäminen on varautumista – tulevaan sähkölaskuun, lainojen korkonousuihin tai ihan vain elämisen kustannusnousuihin.

Viimeistään nyt myös nuoret ovat havahtuneet säästämiseen ja kokevat sen merkityksellisenä. Toki monella voi elämäntilanne olla vielä sellainen, ettei säästämiseen ole mahdollisuutta, jolloin esimerkiksi opiskelut eivät mahdollista työssäkäyntiä ja sitä kautta saavutettavaa palkkaa ja säästöä. Kuitenkin yhä useampi nuorikin säästää edes jotakin. Säästämisen aloittaminen ja sen helppous on tehty nuorille houkuttelevaksi. Tähän on tarjolla entistä mielenkiintoisempia vaihtoehtoja. Yhä useampi nuori nimittäin säästää rahastoihin.

Opinnäytetyön tavoitteena on perehtyä nuorten asiakkaiden suorittamiin rahastotoimeksiantoihin ja tutkia niissä tapahtuneita muutoksia viime vuosien aikana. Opinnäytetyön toimeksiantajana toimii Sp-Rahastoyhtiö, jonka asiamiehinä eri Säästöpankit toimivat. Sp-Rahastoyhtiö on Säästöpankkien omistama kotimainen sijoitusrahasto- ja varainhoitoyhtiö, jonka tavoitteena on tarjota asiakkaille kilpailukykyisiä rahastoja ja varainhoitopalveluja jokaisen asiakkaan tarpeet huomioiden (Säästöpankki). Säästöpankit yhdessä muodostavatkin juuri 200 vuotta täyttäneen pankkiryhmän ja tällä hetkellä Suomessa toimii 15 eri Säästöpankkia. Koska säästöpankkiryhmän yhtenä merkittävänä tavoitteena on edistää asiakkaidensa varallisuutta ja sen hoitoa, on nuorten asiakkaiden rahastosäästäminen ja siinä tapahtuneiden muutosten tutkiminen aiheellista. Mahdollisten rahastotapahtumissa havaittavien muutosten myötä on pankkien tulevaisuudessa helpompaa varautua vastaaviin tilanteisiin, esimerkiksi markkinoimalla jotakin tuotetta entistäkin kohdistetummin tietyille kohderyhmille. Lisäksi opinnäytetyön avulla on mahdollista huomata, millaiset rahastotoimenpiteet nuoria kiinnostavat ja miten rahastosäästäminen eroaa esimerkiksi eri sukupuolten välillä.

Opinnäytetyössä tutkitaan nuorten asiakkaiden rahastosäästämistä. Sana ”nuoret” on mahdollista käsittää hyvinkin laajalla ikähaarukalla, joten työn tarkastelu rajataan 18-26

-vuotiaisiin asiakkaisiin. Alaikäisten asiakkaiden rahastotoimenpiteet voivat mahdollisesti olla esimerkiksi heidän huoltajensa määrittelemiä, jolloin nuoren oma päätäntävalta näissä voi olla vielä hyvinkin toissijainen. Tämän vuoksi on luonnollista aloittaa tarkastelu täysi-ikäisistä, 18 vuotta täyttäneistä asiakkaista. Ylärajaksi opinnäytetyössä määritellään nuorten tarkastelu 26 ikävuoteen, johon asti asiakkaalle Säästöpankissa tarjotaan maksuttomat peruspalvelut. Opinnäytetyössä hyödynnetään dataa, joka sisältää laajasti tietoa nuorten asiakkaiden rahastosijoitustapahtumista, niiden ajankohdista ja esimerkiksi tapahtumien maantieteellisistä sijainneista.

Tutkimusmenetelmänä opinnäytetyössä käytetään laajaa excel -analyysia pohjautuen toimeksiantajan kattavaan aineistoon nuorten asiakkaiden rahastotapahtumista.

Opinnäytetyö sisältää aluksi teoriaa sijoittamisesta, etenkin rahastoihin painottuvasta. Koska säästäminen ja sijoittaminen ovat tällä hetkellä suuressa suosiossa, teoriaosuudessa pohditaan myös motiiveja rahastosijoittamiselle. Empiirisessä osuudessa paneudutaan juuri nuorten sijoittamiseen. Nuorten sijoittaminen ei suinkaan rajaudu vain rahastoihin, joten myös muita potentiaalisia sijoitusvaihtoehtoja, kuten osakesäästötiliä, tarkastellaan. Työn empiirisen osuuden perustana toimii kuitenkin toimeksiantajayrityksen data nuorten asiakkaiden toteuttamista rahastotoimenpiteistä. Rahastotoimenpiteitä analysoidaan muutamasta eri näkökulmasta, niitä verrataan viime vuosien tapahtumiin ja mahdollisiin huomionarvoisiin muutoskohtiin. Edellä mainittuja seikkoja opinnäytetyössä havainnollistetaan erilaisilla laatimillani taulukkokuvilla. Lisäksi viime vuosien rahastotapahtumadataa verrataan jo olemassa oleviin tutkimustuloksiin samasta aihepiiristä. Opinnäytetyön lopussa tehdään yhteenvetoa datan tutkimustyön tuloksista ja pohditaan, miten tulevaisuuden pankkiliiketoiminnassa vastaaviin muutoksiin voidaan reagoida.

2 Sijoitusmuotona rahastot

Suomessa rahastoihin on sijoitettu arviolta 250 miljardia euroa, ja tämä on enemmän kuin maamme bruttokansantuote (Kauppila ym. 2020). Finanssialan tekemän tutkimuksen (2022) mukaan vuoden 2021 lopussa rahastopääoma suomalaisissa rahastoissa oli kokonaisuudessaan 158,9 miljardia euroa ja rahastosijoituksia omasi noin 1,2 miljoonaa suomalaista. Tämän sijoitusmuodon suosio siis kasvaa jatkuvasti. Syynä voi olla rahastosijoittamisen yksinkertaisuus ja vaivattomuus, mutta yleensä myös suhteellisen varma tuotto pitkällä aikavälillä. Sijoitusmaailma vilisee erilaista sijoitusterminologiaa ja internetin rahapuhetta, mutta rahastosijoittamisessa näiden ymmärtämisellä ei ole niin suurta merkitystä. Lisäksi erilaiset rahastot ovat toimivia kohteita niin pienille säästösummille kuin suursalkuillekin, joten alkuun pääsee hyvinkin pienellä pesämunalla.

”Rahastosijoittajuudessa uhkarohkeus loistaa poissaolollaan, sillä rahastosijoittaminen on lähtökohtaisesti varovaista sijoittamista. Rahastosijoittaja on sellainen fiksu tyyppi, joka ulkomaille lähtiessään tarkistaa, että vakuutukset ovat kunnossa, ja joka käyttää autossa turvavöitä.” (Mähkä 2021, 23.)

2.1 Mikä on sijoitusrahasto?

Sijoitusrahasto on erilaisiin arvopapereihin sijoittava rahasto, jonka omistajia ovat rahasto-osuuksia ostaneet sijoittajat. Rahaston varat omistavat siihen sijoittaneet henkilöt, yhteisöt ja säätiöt siinä suhteessa, jossa he ovat siihen sijoittaneet. (Kallunki ym. 2019, 116.) Näin ollen sijoitusrahastot ovat useiden sijoittajien muodostamia kollektiiveja, jotka tarjoavat omistajilleen mahdollisuuden hyödyntää suuren sijoittajan kustannustehokkuutta ja asiantuntemusta (Kauppila & Puttonen ym. 2020, 37). Sijoitusrahastot voivat vahvistetun sijoituspolitiikkansa mukaisesti sijoittaa osakkeisiin, joukkolainoihin, rahamarkkinainstrumentteihin, muihin arvopapereihin tai käteiseen rahaan. Sijoitusrahastojen rahastopääomat vaihtelevat sen mukaan, miten sijoituskohteiden arvot muuttuvat sekä miten sijoittajat ostavat ja myyvät rahasto-osuuksia. Rahaston arvon perusteella lasketaan yksittäisen rahasto-osuuden arvo. Suomalaisissa sijoitusrahastoissa tämä arvo lasketaan pääsääntöisesti jokaisena pankkipäivänä. (Kallunki ym. 2019, 116.)

Sijoitusrahastojen lisäksi on olemassa erikoissijoitusrahastoja. Nämä rahastot poikkeavat sijoitusrahastolain mukaisesta riskin hajauttamisen periaatteesta, ja rahastot luokitellaankin usein sijoituskohteidensa mukaan. Rahaston nimestä on käytävä ilmi, että kyseessä on erikoissijoitusrahasto. Tällaisia rahastoja voivat olla esimerkiksi korkorahastot ja alueelliset rahastot. Lisätietoja erikoissijoitusrahastoista saa kunkin rahaston säännöistä. (Säästöpankki Rahastoesite 2023, 5.)

2.2 Sijoitusrahastojen yleisiä piirteitä

Suomalaiset sijoitusrahastot ovat tyypillisesti ns. avoimia sijoitusrahastoja. Tällaisista rahastoista voi jatkuvasti merkitä eli ostaa uusia rahasto-osuuksia, kuten myös lunastaa eli myydä vanhoja rahasto-osuuksia (Kallunki ym. 2019, 117). Rahastojen sijoituspäätöksistä ja muusta hallinnoinnista vastaa rahastoyhtiö, joka ei kuitenkaan omista rahastossa olevia arvopapereita, sillä ne ovat vain sijoittajien omaisuutta (Kauppila & Puttonen ym. 2020, 37). Jokaisen sijoitusrahaston yhteyteen on kirjattu niiden omat sääntönsä, joissa rahaston osto- ja myyntitoimenpiteistä kerrotaan tarkemmin (Kallunki ym. 2019, 117).

Rahasto-osuuden hinta on aina sama, olipa kyseessä uusi sijoittaja tai vanhasta osuudestaan luopuva. Tämä rahasto-osuuden hinta on sijoitusrahaston sijoitusten käypä markkina-arvo jaettuna sen hetkiselä eli liikkeellä olevien rahasto-osuuksien lukumäärällä. Rahaston pääoma kasvaa tai laskee, kun rahasto-osuuksia merkitään, joten niillä ei yleensä käydä kauppaa pörssissä. Poikkeuksena tästä ovat ETF-rahastot, joiden hinta määräytyy kysynnän ja tarjonnan mukaisesti. Näiden rahastojen kaupankäynti tapahtuu osakkeiden tavoin pörssissä. (Kallunki ym. 2019, 117.)

Sijoitusrahaston tuotto perustuu rahaston sijoitusten tuottoihin eli korkotuottoihin, osinkoihin sekä sijoituskohteiden arvonnousuun tai -laskuun. Rahastossa voi olla erilaisia rahasto-osuuksia tuoton jakamisen osalta. Näitä osuuksia kutsutaan tuotto-osuuksiksi tai kasvuosuuksiksi. Rahaston tuotto-osuuksien omistajille jaetaan vuotuinen tuotto joko kokonaan tai osittain, jolloin tuoton maksaminen vähentää rahasto-osuuden arvoa jaetun tuoton määrällä. Kasvuosuuksien omistajilla tuotto kasvattaa rahasto-osuuden arvoa, tuottoa ei siis erikseen jaeta. Yksityishenkilöiden merkitsemät sijoitusrahasto-osuudet ovat yleensä kasvuosuuksia. (Kallunki ym. 2019, 117.)

2.3 Etuja ja haittoja rahastosijoittamisessa

Rahastosijoittamisen edut ovat moninkertaiset sen haittoihin verrattuna.

Rahastosijoittamisen ollessa toimintaperiaatteeltaankin suhteellisen yksinkertaista ja vaivatonta, on myös helppo nimetä useita tämän sijoitustavan etuja. Sijoittaminen rahastoihin on sijoitusriskin kannalta tehokasta, koska rahaston varat sijoitetaan useisiin eri kohteisiin. Tämän laajan hajauttamisen ansiosta riski pienenee. Lisäksi rahasto-osuuksien ostot ja myynnit onnistuvat helposti jokaisena pankkipäivänä, jolloin osuuksilla on hyvä rahaksi muutettavuus eli likviditeetti. Rahastoissa sijoituspäätösten tekijät ovat alansa asiantuntijoita, jotka seuraavat markkinoiden kehitystä jatkuvasti. Tämän kautta rahastosijoittaminen ei voisi olla enää helpompaa, koska sijoittajan ei tarvitse itse seurata markkinoita. Lisäksi salkunhoidon verovapaus takaa sen, että rahasto-osuuden omistaja maksaa veroa sijoitukselleen kertyneestä arvonnoususta vasta siinä vaiheessa, kun rahasto-osuus lunastetaan tai kun mahdollinen tuotto-osuus maksetaan. Rahastot eivät ole siis itsessään verovelvollisia, ja ne voivat käydä kauppaa ilman, että myyntivoittoa verotetaan. Lisäksi rahastojen valvonta on tarkasti säänneltyä, koska Finanssivalvonta valvoo kaikkia Suomeen rekisteröityjä sijoitusrahastoja. Näin ollen viranomaisvalvonta takaa osaltaan hyvän sijoittajasuojan. (Kauppila & Puttonen ym. 2020, 44-45.)

Rahastosijoittamiseen liittyy erillisiä kustannuksia, jotka voivat olla sijoittajalle jossain olosuhteissa epäedullisia. Nämä erilaiset kustannukset ovatkin rahastosijoittamisen haittapuolia. Esimerkiksi rahaston merkintäpalkkio veloitetaan sijoittajalta tämän ostaessa rahasto-osuuksia. Hallinnointi- ja säilytyspalkkio vähennetään rahastopääomasta ennen osuuden arvon laskemista. Rahaston hallinnointipalkkio peritään rahaston tuotoista riippumatta, eli hallinnointipalkkiot ovat rahastoyhtiölle tuloa, vaikka tuotto olisi negatiivinen. Näiden lisäksi erinäiset kaupankäyntikustannukset voivat koitua rahastojen kautta maksettaviksi. Sijoituspalvelun kokonaishinta voi siis yllättää helppoon ja vaivattomaan sijoitustoimintaan tottuneen rahastosijoittajan. (Kauppila & Puttonen ym. 2020, 46-47.) Näiden erinäisten kulujen lisäksi rahastojen haittapuoleksi voi koitua myös valinnanvaikeus niiden välillä. Vaikka rahastoihin sijoittaminen käy nopeasti ja kuukausisäästönkin saa aktivoitua helposti, saattaa monella iskeä valinnanvaikeus laajan rahastovalikoiman vuoksi. (Suomen Osakesäästäjät.) Tämä valinnanvaikeus voi usein konkretisoitua jopa liian aktiivisena rahastosäästämisenä. Tällöin sijoittaja innostuu käymään aktiivista kauppaa

rahastoillaan myyden yhtä ja ostaen toista. Sijoitusten tuotoissa tämä näkyy lähinnä korkeampina kustannuksina. (Salkunrakentaja 2022.)

3 Rahastosijoittaminen käytännössä

Sijoittaminen rahastoihin tai rahastoihin sijoittamansa osuuden lunastus on mahdollista milloin tahansa. Rahastosijoitustapahtumat toteutuvat suurimmilta osin sähköisiä kanavia hyödyntäen, mutta rahasto-osuuksia voi merkitä ja lunastaa myös pankkien toimipaikoissa. Teknisesti rahastosijoitus on kuitenkin tilisiirto; tietty summa siirretään omalta tililtä rahaston tilille. Itse rahastonmerkintä tapahtuu sen päivän päätteeksi, jolloin siirretty summa on rahaston tilillä. (Kauppila & Puttonen ym. 2020, 101.)

Sijoittajan on kuitenkin hyvä huomata, että kaupassa rahasto-osuuden hinta ei ole toimeksiannon tekohetken hinta vaan yleensä hinta, joka rahasto-osuuden päivittäisen arvonlaskennan tuloksena määritellään toimeksiantopäivän päätyttyä. (Kallunki ym. 2019, 294).

3.1 Rahasto-osuuksien merkintä

Merkintä haluttuun sijoitusrahastoon tehdään yksinkertaisesti maksamalla tietty summa rahaston tilille. Merkintä tiettyyn rahastoon voi tapahtua internetin välityksellä, asioimalla pankissa tai mobiilisti. Rahastomerkintä toteutetaan rahaston säännöissä tarkemmin määritetyllä tavalla. Toisin kuin osakekaupassa, rahasto-osuuksia ei osteta tiettyä lukumäärää vaan tietyllä sijoitussummalla. Näin ollen ostettujen rahasto-osuuksien tarkka määrä selviää vasta merkinnän jälkeen. Rahaston säännöissä on tyyppillisesti määritelty tietty kellonaika mihin mennessä tehdyt merkinnät toteutetaan kunakin päivänä. (Suomen Pörssisäätiö 2015.)

Rahasto-osuuden arvo on aina koko rahaston pääoma jaettuna rahasto-osuuksien lukumäärällä. Osuuden arvo vastaa siis ostettaessa ja myytäessä sen todellista arvoa. Keskenään yhtä suurista rahasto-osuuksista muodostuu sijoitusrahaston pääoma. Tämä rahaston pääoma vaihtelee sen mukaan, miten paljon rahastoon tulee uusia sijoituksia ja miten paljon niitä lunastetaan pois. Rahasto-osuudet eivät siis koskaan lopu kesken. (Kauppila & Puttonen ym. 2020, 103-104.)

3.2 Rahastojen seuranta ja vertailu

Valtaosalle sijoitusrahastoja osuuden arvo lasketaan päivittäin, ja se on julkistettava vähintään kaksi kertaa kuukaudessa. Rahastosijoittamisen pitkäjänteisestä luonteesta

huolimatta voi sijoittaja olla kiinnostunut eri rahastojen kehityksen vertailusta minä päivänä tahansa. Päivittäisenä tietolähteenä rahastoja ja niiden kehitystä on helppo seurata internetin kautta, ja useimmat rahastoyhtiöt julkistavatkin osuuksien arvon ja sen muutoksen päivittäin omilla verkkosivuillaan. (Kauppila & Puttonen ym. 2020, 104.) Rahastojen tuottoja kannattaakin vertailla keskenään ja myös kilpaileviin sijoitusvaihtoehtoihin, kuten suoriin osakesijoituksiin. Lisäksi eri sijoitusrahastojen keskinäistä vertailua helpottaa avaintietoasiakirja, joka on yhdenmukaistettu EU-alueella. Avaintietoasiakirjassa esitetään tiivistetysti sijoitusrahaston keskeiset ominaisuudet ja merkittävimmät riskit. (Suomen Pörssisäätiö 2015, 20.)

Rahastojen tuottojen vertailuun kannattaa valita riittävän pitkä tarkasteluajanjakso. Esimerkiksi osakerahastojen vertailuun on hyvä valita vähintään 3-5 vuoden ajanjakso. Vertailu vain muutaman menneen kuukauden tuottojen osalta saattaa johtaa hyvinkin väärin odotuksiin rahastojen tuotoista. Rahastosta aikaisemmin saadut tuotot eivät kuitenkaan takaa vastaavia tuottoja tulevaisuudessa. (Suomen Pörssisäätiö 2015, 20-21.)

3.3 Rahastosijoittamisen ja -sijoittajan verotus

Sijoitusrahaston toiminnan keskeinen kulmakivi on rahaston salkunhoidon verovapaus – rahasto itse ei maksa yhteisö- tai muitakaan veroja myyntivoitoistaan, saamistaan koroista tai sijoitustensa arvonnoususta. Näin ollen salkunhoitoa voidaan harjoittaa verotuksen kannalta puhtaalta pöydältä. Tämä perusajatus verovapaudesta koskee käytännössä kaikkia tavanomaisia sijoitusrahastoja Suomessa. (Kauppila & Puttonen ym. 2020, 104-105.) Näin ollen veroa peritään ainoastaan rahaston osuudenomistajan saamasta myyntivoitosta ja voitto-osuudesta. Sijoitusrahaston jakama voitto-osuus on sijoittajalle pääomatuloa, jolloin nämä voitto-osuudet sijoitusrahastoista ovat kokonaan veronalaista tuloa. (Fasoulas & Manninen ym. 2014, 132.)

Rahastojen myyntiverotus tapahtuu pääomatuloveron mukaisesti. Suomessa pääomatuloveroprosentti on 30 tai 34 prosenttia riippuen verotettavan pääomatulon määrästä. Veroprosentti nousee 34 prosenttiin, kun pääomatuloa on yli 30 000 euroa vuodessa. (Mähkä 2021, 232.) Rahasto-osuuden omistaja saa luovutusvoittoa tai tappiota myydessään tai vaihtaessaan sijoitusrahasto-osuuksiaan. Luovutusvoitosta on kyse, kun rahasto-osuuksia myydään niiden hankintahintaa korkeampaan hintaan. Luovutustappiota taas syntyy, jos rahasto-osuuksia myydään hankintahintaa

halvemmallalla. Usein kaikki luovutusvoitot ja -tappiot summataan yhteen verovuoden ajalta, ja tätä summaa verotetaan pääomatulona. (Osakesijoittaja 2023.) Myyntitappiot ja suorat sijoituskulut ovat kuitenkin verotuksessa vähennyskelpoisia.

Poikkeuksena rahastojen myyntivoittoverotukseen pätee ns. alle tonnin sääntö. Rahastojen myyntivoittoverotus voi olla kokonaan verovapaata, jos myytyjen rahastojen arvo on yhteensä yhden koko vuoden ajalta alle 1000 euroa. Jos rahasto-osuuksien arvo nousee yli 1000 euron, on koko arvosta maksettava pääomatulovero. Onkin hyvä muistaa, että alle tonnin sääntö koskee koko sijoituksen arvoa eli myyntihintaa, mutta pääomatulovero maksetaan vain rahastojen myyntivoitoista. (Osakesijoittaja 2023.)

4 Nuori sijoittajana

Termille ”nuori” on vaikea antaa tarkkaa ikärajaa, mutta tarkasteltaessa nuorten talousosaamista ja myöhemmin sijoituskäyttäytymistä pysyttäydytään 20-30 ikävuoden välissä. Nuorten taloudellinen käyttäytyminen voi olla lyhytjänteistä, suunnittelematonta, riskinottoa sisältävää ja oman talouden hallinnan näkökulmasta joustavaa. Nuoret omaksuvat myös muita kohderyhmiä helpommin uusia tuotteita ja palveluita, ja he ovatkin mainonnan ja markkinoinnin tavoiteltu kohderyhmä. Lisäksi rahoituspalvelujen ja -tuotteiden sekä markkinoiden kehitys, entistä laajempi media- ja teknologiakeskeinen elämäntapa ja oman vastuun korostuminen taloudellisessa päätöksenteossa tuovat nuorille uudenlaisia haasteita, joita aiemmin ei ole ollut tai esiintynyt vastaavassa laajuudessa. (Hallipelto 2021, 377-379.)

Heikkilän (2021) mukaan halusimme tai emme, olemme kaikki sijoittajia. Oma asunto on sijoitus, pankki sijoittaa tilillä olevat varamme uudelleen, töiden vähentäminen on sijoittamista vapaa-aikaan, ja jopa eläkkeemme maksetaan sijoitustuotoilla. Näin ollen sijoittaminen on meidän jokaisen arkea. Tämän vuoksi sijoittamiseen kannattaa perehtyä ja sijoittaa fiksusti. (Sijoittaja 2021.)

Nuorten kiinnostus sijoittamista kohtaan on kasvanut. Tällä hetkellä lähes puolet osakesäästötileistä on alle 29-vuotiaiden hallussa. Samaan aikaan ajatukset äkkirikastumisesta esimerkiksi trendikkäiden kryptovaluuttojen avulla pyörivät monien nuorten mielessä. Tästä huolimatta rahastosijoittaminen on kuitenkin Suomessa edelleen tavallisempaa. Rahastosijoittamisen voi myös automatisoida jatkuvan rahastosäästösopimuksen kautta. Tämä toimii hyvänä vaihtoehtona opiskelijalle, jolla ei ole suurta kiinnostusta sijoitusmaailmaan. (Viisas Raha 2021.)

Voidaan todeta, että nuorten keskuudessa on meneillään sijoittamistrendi. Sijoittamisesta puhutaan ylipäättään enemmän kuin muutamia vuosia sitten. Myös nuoret aikuiset ymmärtävät, että tulevaisuutta ajatellen kannattaa olla säästöjä. Nuoret ovatkin saaneet sosiaalisen median kautta enemmän tietoisuutta niin pörssiosakkeiden omistamisesta kuin esimerkiksi kryptovaluuttoihin sijoittamisesta. (Viisas Raha 2021.)

Odotusarvoisesti sijoittajan palkinto on sitä suurempi, mitä kärsivällisempi hän jaksaa olla. Sijoitusvarallisuus on kuin lumipallo, jota kasvatetaan pyörittämällä sitä hangessa. Alussa ensimmäisillä pyöräytyksillä pallo kerää itseensä vain vähän lunta, mutta mitä suuremmaksi se kasvaa, sen enemmän se kerää koko ajan uutta lunta ympärilleen.

Juuri tämän korkoa korolle -ilmiön takia sijoittajia on tärkeää ohjeistaa, että aloittamalla mahdollisimman aikaisin, pääsee vähemmällä. Mitä lyhyempi oma sijoitusaika on, sitä suurempia summia on säästettävä, jotta ulottaisi yhtä hyvin sijoitustuloksiin kuin aikaisin aloittava. (Mähkä 2021, 29.) Määrätietoinen ja pitkäjänteinen sijoittaminen vaatii siis kärsivällisyyden lisäksi aikaa, jota erityisesti nuorilla on. Tärkeintä olisikin jokaisen nuoren löytää itselle sopivin tapa aloittaa oma sijoitusharrastus.

4.1 Nuoren sijoitusvaihtoehtona osakkeet

Nuoren sijoittajan potentiaalinen sijoituskohde on myös osakesäästötili. Tilin idea on yksinkertainen; talletetulla rahalla voi ostaa ja myydä pörssiosakkeita.

Osakesäästötilillä osto ja myynti on verovapaata, myös osakkeista saadut osingot maksetaan tilille ilman veroseuraamuksia. Verotus konkretisoituu vasta, kun osakesäästötililtä nostetaan rahaa. Osakesäästötilin avaaminen tuli mahdolliseksi vuoden 2020 alussa ja tilastojen mukaan 18-39 -vuotiaat avasivat 57 prosenttia tämän ensimmäisen vuoden aikana perustetuista osakesäästötileistä. Verohallinnon ylitarkastaja Matti Luokkasen mukaan yksi syy osakesäästötilin avauksen suosiolle nuorten aikuisten keskuudessa voi olla se, ettei osakesäästötilille voi siirtää vanhaa omistusta. Nuorilla ei välttämättä ole vielä aiemmin ollut sijoituksia, joten tilin on voinut avata miettimättä jo olemassa olevia osakeomistuksia. (Verohallinto 2022.) Lisäksi osakesäästötili on oiva apuväline säästämiseen nuorille, sillä tilistä saa parhaan hyödyn pitkällä aikavälillä. Nuoria sijoittajia erityisesti palveleva korkoa korolle -efekti mahdollistuu osakesäästötilin kautta. (Taloustaito 2020.) Nordnetin talousasiantuntija Martin Paasin mukaan osakkeet ovat hyvä vaihtoehto nuorelle, jos niitä ei tarvitse realisoida tietynä hetkenä. Osakkeissa on enemmän riskiä, kuin vaikkapa korkosijoituksissa, mutta myös parempi tuotto. Talouden käännteistä huolimatta pitkän ajan osakesijoitukset tuottavat keskimäärin 7-8 prosenttia vuodessa eli Paasin mukaan ylivoimaisesti parhaiten. (Taloussanomien 2019.) Opiskelevan nuoren opintotukiin osakesäästötili ei vaikuta; opiskelijan osakesäästötilille kertyneet osingot ja luovutusvoitot eivät vaikuta opiskelijan opintotukeen, mikäli hän ei nosta tililtään rahaa (Taloustaito 2020).

OP Median vuonna 2021 julkaiseman artikkelin mukaan koronapandemian rajoittamat kulutusmahdollisuudet ovat kirittäneet monet nuoret aikuiset säästämään ja sijoittamaan osakkeisiin, erityisesti nuoret naiset innostuivat uusien arvo-osuustilien

avaamisesta. Nuoren 18-30 -vuotiaan tyypillisen salkun arvo on 2 500 euroa ja saman ikäryhmän keskiarvosalkku on 14 000 euroa. OP:lla nuorten naisten salkut ovat tuottaneet keskimäärin 2 prosenttia nuorten miesten salkkuja paremmin viimeisen kolmen vuoden aikana. Sisällöltään nuorten aikuisten salkut eivät juuri poikkea muiden ikäryhmien salkuista. Niistä löytyy kotimaisista yhtiöistä eniten Nokian, Nordean ja Fortumin osakkeita. Nuoret omistavat ulkomaisista yhtiöistä eniten Applen, Teslan ja Smart Eyn osakkeita. Vuoden 2021 alusta nuoret ovat ostaneet eniten Sammon, UPM:n ja Orionin osakkeita ja myyneet Nokian, QT Groupin ja Tikkurilan osakkeita. (OP Media 2021.) Vastaavasti eniten uusia nuoria omistajia Nordnetin kautta saivat Koneen, QT Groupin, Nokian Renkaiden, Valmetin ja Marimekon osakkeet (Talouselämä 2023).

Nuorten osakesijoitusratkaisussa, kuten muissakin sijoituspäätöksissä korostuu sosiaalisen median vaikutus ja muista ikätovereista inspiroituminen. OP Median vuonna 2021 julkaiseman artikkelin mukaiset nuorten ”suosikkiosakeyhtiöt” ovat heidän keskuudessaan tavoittelemisen arvoisia myös osakemarkkinoiden ulkopuolella. Kukapa Z-sukupolven edustaja ei haluaisi kurvata uudenkarhealla Teslallaan kädessään Applen iPhone. Nuoret ovat kuitenkin fiksuja, eikä sosiaalinen media ja kanssaeläjien vaikutus ole suinkaan ainut syy näille nuorten sijoitusvalinnoille. Yritystoiminnassa nuorille yrityksen arvot ovat tärkeitä, esimerkiksi kestävän kehityksen ja eettisyyden arvot kiinnostavat tällä hetkellä monia nuoria (Viisas Raha 2021).

4.2 Nuorena sijoittajana muuttuvassa maailmassa

Sijoitustrendin ollessa kovassa suosiossa ja kasvussa vuosien ajan, koki kyseinen trendi kovan kolahduksen vuonna 2022. Osakevälittäjä Nordnetin tietojen mukaan alle 35-vuotiaiden arvopaperikauppojen määrä laski neljänneksellä. Näkyviä syitä tähän ovat erityisesti Venäjän hyökkäys Ukrainaan, energiakriisi, sen ruokkima inflaatio ja nousevat korot. Osakkeiden arvostus sulii, erityisen kovasti rytinä osui viime vuosien trendikkäisiin kasvuosakkeisiin. Tästä huolimatta Nordnetin maajohtaja Suvi Tuppurainen toteaa, että nuorten sijoittajien kiinnostus näyttää säilyneen keskimääräistä korkeammalla. Tuppuraisen mielestä tämä johtuu siitä, että nuorten sijoitukset painottuvat rahastosijoituksiin, joita tehdään kuukausittain riippumatta osakemarkkinoiden liikkeistä. Juuri näiden rahastosijoitusten ansiosta nuoret ovat jaksaneet olla sijoitusmarkkinoilla mukana. Eniten uusia omistajia nuorista sijoittajista

saivatkin Nordnetin indeksirahastot. Lisäksi Tuppuraisen tarkastellessa Nordnetin dataa huomionarvoista hänen mukaansa oli asiakaskasvun olevan nimenomaan nuorissa nopeampaa kuin koko asiakaskunnassa. Näin ollen keskimääräinen kiinnostus sijoitustoimintaan säilyi nuorten keskuudessa. Huomattavaa oli myös, että jokainen kuukausi oli nuorilla sijoittajilla netto-ostokuukausi eli he ostivat enemmän kuin myivät. (Talouselämä 2023.)

Rahastoyhtiö Nordea Funds Oy:n teettämän selvityksen mukaan kolmannes nuorista kertoo sijoittaneensa sodan, inflaation ja korkojen takia vähemmän. 18-34 -vuotiaat ovat tulleet hieman varovaisemmiksi kuin tätä vanhemmat. Kuitenkin saman kyselyn mukaan yli 50 prosenttia 18-34 -vuotiaista on sijoittanut yhtä paljon kuin ennenkin. Kyseisen rahastoyhtiön toimitusjohtaja Tanja Eronen toteaaakin, ettei lopettelevia nuoria sijoittajia ole näkynyt, ja lopulta vain pieni osa nuorista on myynyt sijoituksia kurssien laskettua. (Talouselämä 2023.)

5 Nuorten rahastosijoittaminen Säästöpankissa

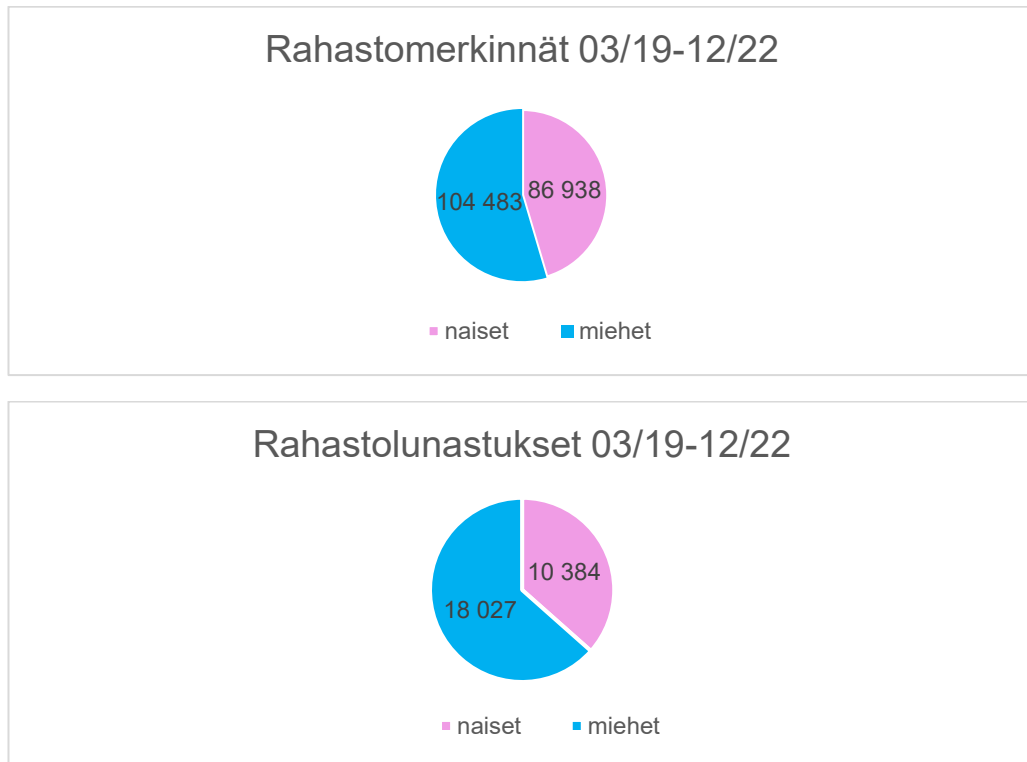
Rahastosijoittamisen mahdollisuudet ovat Säästöpankissa laajat ja monipuoliset. Säästöpankin tarjoama rahastovalikoima koostuu 25 eri rahastosta, joita on helppo merkitä, lunastaa ja tarkastella esimerkiksi omassa mobiili- tai verkkopankissa. Esimerkkeinä Säästöpankin tarjoamat ratkaisurahastot Maltti, Ryhti ja Kantti voivat olla monelle aloittelevalle sijoittajalle tyypillinen ratkaisu, kukin näistä yhdistelmärahastoista on rakennettu helpoksi aloituspaketiksi erilaisten riskinsietokykyjen mukaan. Nuorelle aloittelevalle sijoittajalle helppo ratkaisu voi olla Maltti; korkopainotteinen yhdistelmärahasto matalan riskin sijoittajalle. Tämän rahaston varat sijoitetaan kansainvälisesti osakkeisiin, osakesidonnaisiin instrumentteihin, korkoinstrumentteihin ja rahasto-osuuksiin. Rahaston sijoituksista enintään 30 % on osakesijoituksissa. Maltissa on myös näihin verrattuna maltillisimmat hinnat; hallinnointipalkkion määrä on 0,80 %. (Säästöpankki.)

Säästöpankin tarjoamia rahastoja voi myös vertailla sivustolta löytyvällä rahastolistaustyökalulla. Nopeaa tarkastelua varten voi tuotto -välilehdeltä tarkastella, miten rahastot ovat tuottaneet tietyllä aikajaksolla. Tarkempaa rahastojen tarkastelua varten voi esimerkiksi vertailla eri rahastotyyppejä tai määrittää esimerkiksi rahaston haluttua riskitasoa. (Säästöpankki.)

5.1 Tarkastelussa rahastosijoitusdata yleisesti

Tarkastelen nuorten 18-26 -vuotiaiden asiakkaiden rahastosijoitustapahtumia Säästöpankissa laajan excel-muotoisen datan kautta, josta toteutuneet rahastotapahtumat ilmenevät maaliskuusta 2019 alkaen vuoden 2022 loppuun. Datassa rahastotapahtumat jakautuvat suoritettuihin rahastomerkintöihin ja -lunastuksiin. Rahastomerkinnot ovat rahaston ostotoimenpiteitä, kun taas rahastolunastukset ovat rahaston myyntitoimenpiteitä. Datan kautta on mahdollisuus tarkastella näitä eri rahastoihin tehtyjä merkintöjä ja lunastuksia, näiden tapahtumien summia sekä tapahtumien suorittajien sukupuoli- ja ikäjakaumaa. Käsittämäni rahastodata sisältää yli 220 000 rahastotapahtumaa, joten sen laajuuden vuoksi tarkasteluni keskittyy selkeisiin huomioihin ja muutoksiin, joita datan perusteella nuorten tekemissä rahastotapahtumissa on havaittavissa.

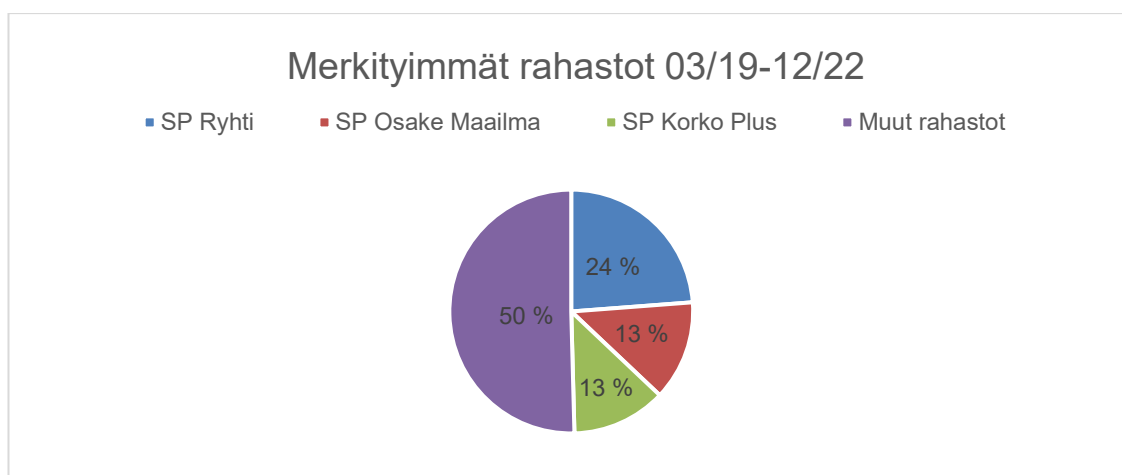
Datan tarkastelujakson aikana nuoret ovat merkinneet ja lunastaneet 23 eri Säästöpankin tarjoamaa rahastoa, sekä rahastojen tuotto-osuuksia (A-osuudet) että kasvuosuuksia (B-osuudet). Näiden osuuksien erona on se, mitä rahaston vuosittaiselle tuotolle tehdään, mutta itse merkittävä tai lunastettava rahasto on sama. Tarkastelen aluksi sukupuolijakaumaa rahastoihin tapahtuneissa merkinnöissä ja lunastuksissa.

Kuva 1. Rahastomerkinnyt ja -lunastukset 03/19-12/22.

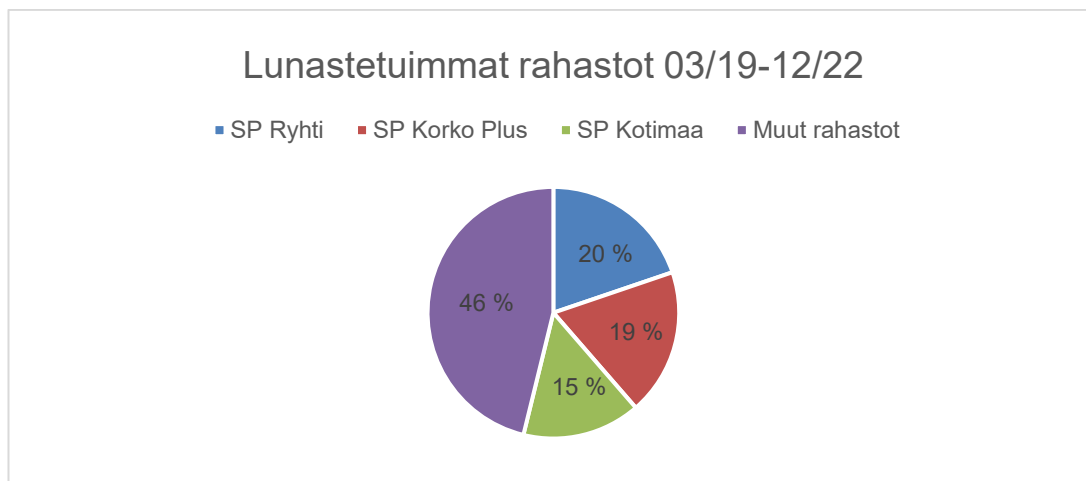
Kuten kuvasta 1 käy ilmi, rahastoihin tehdyt merkinnät ja lunastukset vuosina 2019-2022 ovat jakautuneet naisten ja miesten kesken melko tasaisesti. Kuitenkin rahastolunastuksissa miehet ovat lunastaneet rahastojaan jonkin verran enemmän kuin naiset. Rahastomerkintöjä nuoret miesasiakkaat ovat tehneet 55 prosenttia kaikista rahastomerkinnoista, kun taas rahastolunastuksia he ovat tehneet 63 prosenttia. Nuoret naisasiakkaat ovat näin ollen tehneet 45 prosenttia rahastomerkinnoista ja 37 prosenttia rahastolunastuksista. Miehet ovat usein naisia rohkeampia tekemään sijoituspäätöksiä, mutta selvästi myös lunastavat rahastojaan herkemmin kuin naiset. Lisäksi keskiarvallisesti vuosina 2019-2022 miehet merkitsivät jotakin rahastoa noin 136 eurolla, kun taas keskiarvallisesti naiset merkitsivät rahastoa noin 127 eurolla.

Nuorten asiakkaiden kolme merkittyä rahastoa ovat Säästöpankki Ryhti, Säästöpankki Osake Maailma ja Säästöpankki Korke Plus. Kuten kuvasta 2 käy ilmi, on selkeästi Säästöpankki Ryhti -yhdistelmärahasto nuoria houkutteleva rahasto. Tätä oli tarkasteluajanjakson aikana merkitty yli 45 500 kertaa ja se kattaa melkein neljäsosan kaikista rahastomerkinnoistä. Ryhti -rahasto onkin juuri nuorelle sijoittajalle toimiva vaihtoehto, koska rahastoa suositellaan pidemmän ajanjakson sijoittamiseen. Vastaavasti kolme vähiten merkittyä rahastoa nuorten asiakkaiden keskuudessa ovat Säästöpankki Kiinteistö A, Säästöpankki Tasapainoinen ja Säästöpankki Ympäristö B. Näiden rahastojen ollessa erikoissijoitusrahastoja, on niiden merkintämäärätkin harvemmassa.

Kuva 2. Merkityimmät rahastot 03/19-12/22.

Kuvasta 3 ilmenee kolme nuorten asiakkaiden lunastetuinta Säästöpankin rahastoa, jotka ovat Säästöpankki Ryhti, Säästöpankki Korke Plus ja Säästöpankki Kotimaa. Ymmärrettävästi suosionsa vuoksi Ryhti -yhdistelmärahasto on myös lunastetuimman yli 5600 lunastuksella tarkasteluajanjakson aikana. Yllättäen Kotimaa -rahasto on kolmen lunastetuimman rahaston joukossa, jota saattaa selittää rahaston arvonkehityksessä tapahtuneet notkahdukset ainakin vuosina 2020 ja 2022. Kolme nuorten vähiten lunastettua rahastoa ovat Säästöpankki Ympäristö, Säästöpankki Tasapainoinen ja Säästöpankki Kehittyvät Korkomarkkinat B. Nämä rahastot ovat erikoissijoitusrahastoja, mikä osaltaan selittää niiden pieniä lunastusmääriä.

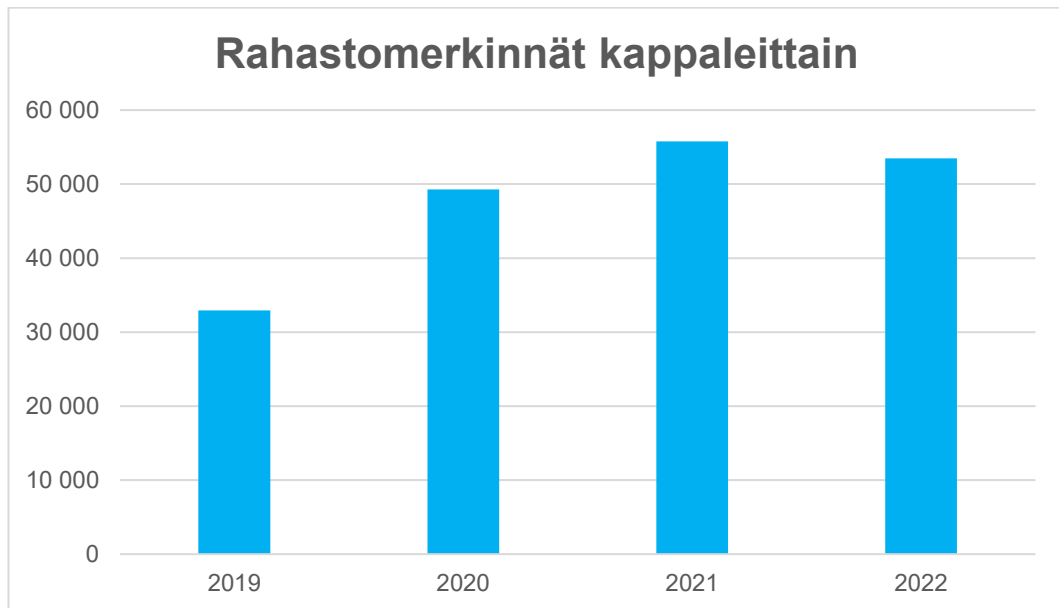

Kuva 3. Lunastetuimmat rahastot 03/19-12/22.

Summat, joilla nuoret ovat merkinneet ja lunastaneet rahastoja vaihtelevat laajalti, mutta kaikkien tapahtumien keskiarvosumma on noin 188,6 euroa. Pienimpiä merkintäsummia ovat rahastojen säännöissäkin kerrotut minimitalletussummat, usein noin 50 euroa. Rahastomerkinnöissä ovat hyvin yleisiä tasasummaiset euromäärät. Tämä osoittaa monelle nuorelle kuukausittaisen säästämisen rahastoihin tietyllä summalla olevan arkipäivää, esimerkiksi 50 tai 100 euron rahastosäästömerkintöjä on huomattava määrä. Suurimpia yksittäisiä rahastomerkintäsummia ovat yli 100 000 euron merkinnät, rahastolunastuksia suoritettiin myös yli 100 000 eurolla. Tällaisia merkintöjä ja lunastuksia on toki vain muutamia tapauksia, mutta esimerkiksi kymmenien tuhansien eurojen rahastomerkinnät ja -lunastukset ovat jo paljon yleisempiä.

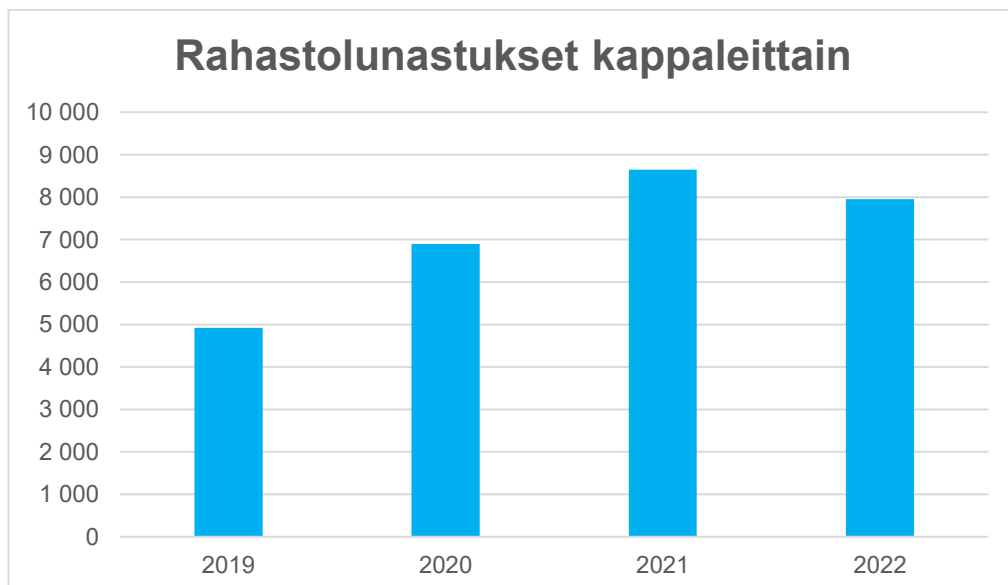
5.2 Muutokset rahastosijoitustapahtumissa

Muuttuva maailmantilanne ja epävarmat taloudelliset ajat ovat muuttaneet nuortenkin säästämis- ja sijoitustottumuksia. Nuoret toimivat järkevästi, koska säästäminen ja sijoittaminen eivät ole erilaisten muuttuvien tekijöiden vuoksi jäänyt kuitenkaan kokonaan, mutta muutoksia vuositasoilla on havaittavissa. Tarkastelemani data osoittaa, että vuosina 2019-2022 nuorten rahastosäästämässä tapahtui muutoksia suuntaan jos toiseenkin. Selvästikään koronavuodet eivät aiheuttaneet kokonaisuudessa isoa muutosta ainakaan negatiivisempaan suuntaan, mutta Ukrainan sodan vaikutukset vuonna 2022 ulottuivat osaltaan myös nuorten rahastosijoittamiseen Säästöpankissa.

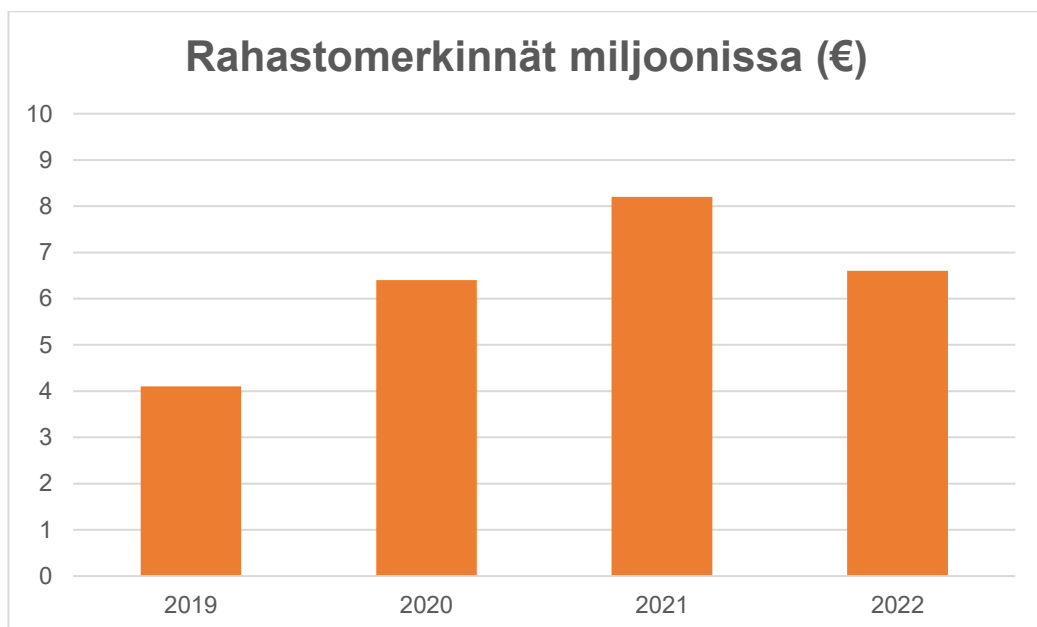
Kuva 4. Rahastomerkinnyt kappaleittain 03/19-12/22.

Tarkastellessa ajanjaksolla tapahtuneita rahastomerkinntöjä kappalemäärissä ovat merkintämäärät olleet vuositasolla kymmenissä tuhansissa ja pääasiassa noususuhdanteisia. Kuten kuvasta 4 käy ilmi, on selvästikin viime vuosina nuorten asiakkaiden innostus rahastosäästämistä kohtaan kasvanut. Tosin pieni pudotus rahastojen merkintämäärissä on tapahtunut vuonna 2022, vajaa 3 tuhatta merkintää vähemmän kuin vuonna 2021.

Kuva 5. Rahastolunastukset kappaleittain 03/19-12/22.

Toteutuneet rahastolunastuksien määrät noudattelevat samaa kaavaa kuin merkinnätkin, vuonna 2022 rahastoja on myös lunastettu vähemmän kuin vuotta aiemmin, mutta muutoin lunastusmäärät ovat vuosittain nousseet. Kuvan 5 mukaan vuonna 2020 nuoret lunastivat rahastojaan melkein 2 000 kertaa enemmän kuin vuonna 2019. Samoissa lunastuksien muutosmäärissä toteutui myös seuraavakin vuosi, vuonna 2021 nuoret lunastivat jälleen rahastojaan melkein 2 000 kertaa enemmän kuin vuonna 2020. Kuitenkin rahastolunastuksien kappalemäärät pysyvät vuositasoilla vain tuhansissa kappaleissa, joka osaltaan kertoo nuorten pitkäjänteisestä säästämisavoitteesta ja suunnitelmallisuudesta, kenties varautumisestakin.

Kuva 6. Rahastomerkinnät miljoonissa (€) 03/19-12/22.

Nuorten asiakkaiden säästämä rahastomerkintöjen euromääräinen summa vuosittain on miljoonissa euroissa. Kuten kuva 6 osoittaa, nämä summat ovat jälleen samaa kaavaa noudattaen olleet vuosittain kasvussa, paitsi vuonna 2022. Vuonna 2020 euromääräinen merkintäsumma oli reippaasti yli 2 miljoonaa euroa suurempi kuin vuonna 2019 ja jälleen vuonna 2021 merkintäsumma oli miltei 2 miljoonaa euroa suurempi kuin vuonna 2020. Toki vuodesta 2019 on tilastossa muutaman kuukauden vajaus, mutta kokonaisuutena tarkastellen nuorten rahastosäästäminen ei vaikuta lopahtaneen ainakaan koronapandemian vaikutuksesta. Jälleen vuonna 2022

merkintäsunnan pudotus 1,6 miljoonalla eurolla vuodesta 2021 osoittaa, että Ukrainan sota on vaikuttanut myös nuorten säästämismahdollisuuksiin.

Kuva 7. Rahastolunastukset miljoonissa (€) 03/19-12/22.

Kuvan 7 mukaan rahastolunastuksien euromäärissä ei ole havaittavissa yhtä suuria muutoksia eri vuosina kuin rahastomerkinnoissä. Toki euromääräisenä lunastusmäärät ovat vuosittain tästäkin tarkastelunäkökulmasta nousseet, mutta esimerkiksi vuonna 2021 rahastoja lunastettiin vain 800 000 euroa enemmän kuin vuonna 2020. Lisäksi varsin pieni muutos edellisvuoteen verrattuna on rahastolunastuksien euromäärissä vuonna 2022; nuoret lunastivat rahastojaan vain 200 000 eurolla vähemmän kuin vuonna 2021. Vaikka Ukrainan sodan vaikutukset näkyivät nuorten rahastosäästämisessä ja varmasti myös rahastojen arvojen heilahteluissa, ei vuonna 2022 tapahtunut kuitenkaan massiivista rahastolunastusaaltoa. Tämä osoittaa nuorten luottamuksen tulevaan yllättävistä muutoksista huolimatta, sekä varmuuden olla tekemättä äkkinäisiä päätöksiä omistustensa suhteen.

6 Johtopäätökset

Rahastosijoittamisen suosio on kasvanut jatkuvasti. Säästämismuotona rahastot sopivat kaikille ikäluokille esimerkiksi vaivattomuutensa vuoksi. Erilaisista rahastoista on saatavilla kattavasti ja monipuolisesti tietoa, jolloin jokaisen niihin perehtyvän on helppo löytää tietoa rahastosta. Vaivattomuus nykyajan säästämässä houkuttelee myös nuoria, jotka ovat intoutuneet rahastosäästämiseen vuosi vuodelta enemmän. Maailmantilanteiden jatkuvassa muutoksessa on olennaista tarkastella miten nämä muutokset vaikuttavat rahastosäästämiseen. Erityisesti viime vuosien poikkeukselliset tapahtumat maailmalla saavat pohtimaan rahastosäästämisen nykytilaa ja samalla sen tulevaisuutta.

Opinnäytetyön tavoitteena oli tutkia nuorten rahastosijoitustoiminnassa tapahtuneita muutoksia viime vuosina. Toimeksiantajana on SP-Rahastoyhtiö Oy, johon kuuluvat eri Säästöpankit. Työssä tarkasteltiin näiden eri Säästöpankkien nuorten asiakkaiden suorittamia rahastotapahtumia. Mahdollisten havaittujen muutosten myötä pankit voivat tulevaisuudessa tarjota erityisesti nuorille asiakkaille vaihtoehtoisia rahastosäästöneuvoja sekä varautua mahdollisiin haasteisiin säästämisen suhteen niin pankin kuin asiakkaankin näkökulmasta.

Työ toteutettiin tutkimalla ja analysoimalla toimeksiantajan laajaa rahastosijoitusdataa, jonka avulla kokonaiskuva nuorten rahastosijoitustoiminnasta viime vuosina selkiytyi. Näitä muutoksia tutkiessa oli huomionarvoista, että radikaalia muutosta suuntaan jos toiseenkaan vuosien aikana ei ollut havaittavissa. Odotetusti rahastosijoittamisen suosio jatkoi kasvuaan aina vuoteen 2021 asti, edes joulukuussa 2019 alkanut koronapandemia ei horjuttanut nuorten sijoitusintoa. Vuosi 2021 olikin nuorten rahastosijoittamisen kulta-aikaa. Toki yksittäistapauksia tarkastellessa muutokset rahastosäästämässä voivat olla suuriakin, mutta kokonaisuutena nuorten innostus rahastosäästämistä kohtaan on nousujohteista. Alkuvuodesta 2022 alkanut Ukrainan sota toi sen sijaan muutoksia myös kokonaiskuvaan. Jokaisen nuorenkin talouteen kohdistunut inflaatio syö automaattisesti säästämismahdollisuuksia. Mitään täydellistä romahdusta ei kuitenkaan tapahtunut, mutta esimerkiksi vuoden 2022 rahamääräisissä merkinnöissä palattiin melkein vuoden 2020 tasolle.

Rahastosijoittamisesta, kuten ylipäätään sijoittamisesta on saatavilla valtavasti tietoa. Ajankohtaista tietoa on olemassa niin kirjojen, artikkeleiden, videoiden kuin esimerkiksi

podcastienkin muodossa. Haastavaa opinnäytetyössä olikin suodattaa ja valita valtavasta tietotarjonnasta työhöni sopivin materiaali. Vaikka sopivan aineiston valinta oli toisinaan hankalaa, oli mielenkiintoista tarkastella samoja aihepiirejä useista eri näkökulmista.

On toki hyvä huomioida, että toimeksiantajan rahastodata ja sen pohjalta tekemäni analysointi ei ole täysin tyhjentävä. Sen kautta voidaan tarkastella vain Säästöpankissa tehtyjä rahastotapahtumia kokonaisuutena, ei yksittäistapauksien kautta. Näin ollen saamiani tuloksia ja tekemiäni pohdintoja ei voida yleistää esimerkiksi muiden pankkien rahastosijoitustapahtumiin. Lisäksi käsittelemäni data on osittain vaillinainen vuoden 2019 osalta, koska siitä puuttuu kyseisen vuoden kahden ensimmäisen kuukauden rahastotapahtumat. Opinnäytetyöni toimii kuitenkin hyvin yleisesti kokonaisuuden hahmottamisessa nuorten rahastosijoittamisen tilanteesta viime vuosina. Olisikin todella mielenkiintoista jatkaa sijoitustutkimusta tämän ja tulevienkin vuosien osalta, koska inflaatio ei ainakaan toistaiseksi osoita laantumistaan. Jatkaako sijoituskäyttäytyminen myös rahastosijoittamisen osalta laskusuuntaansa vai onko kenties pohja jo saavutettu? Viime aikoina vallinnut voimakas yleinen keskustelu kansalaisten varautumisesta arjessa ja kotioloissa heijastanee myös vaikutuksia joidenkin sijoitus- ja kulutuskäyttäytymisessä. Viime vuodet ovat osoittaneet maailmantilanteiden arvaamattomuuden ja suorastaan uskomattomuuden, joten varmasti useimmat yrittävät säästää mahdollisuuksiensa mukaan, edes pienen summan.

Opinnäytetyötäni voidaan hyödyntää ajankohtaisen rahastosijoitusdatan tarkastelussa, pohdinnassa tai varautuessa tulevaisuuden tilanteisiin. Työtä voidaan tarkastella niin pankki- kuin yksilötasollakin. Tästä työstäni pankki palveluntarjoajana hahmottaa nuorten rahastosijoittamisen nykytilanteen ja voi tulevaisuudessa kehittää palvelujaan ja esimerkiksi kohdistaa asiakasviestintäänsä tietyille ikäryhmälle. Yleisesti työtä tarkastellessa huomataan konkreettisesti, että nuorten asiakkaiden rahastosijoitustoiminta Säästöpankissa noudatteli pitkälti samaa kaavaa kuin Talouselämän (2023) rahastosijoittamisartikkelissakin yleisesti viime vuosien osalta todettiin, nousukiitoista vuotta 2022 lukuun ottamatta. Opinnäytetyö ei sisällä sijoitusneuvoja ja/tai -vinkkejä, mutta se antaa kokonaisuutena selkeän kuvan nuorten suosimista rahastoista viime vuosina. Rahastosijoittamisen ollessa trendikästä ja järkevää rahan liikehdintää, olisi suorastaan sääli, mikäli tulevaisuudessa tätä rahan liikettä eri rahastoissa ei seurattaisi ja analysoitaisi. Tulevaa kukaan meistä ei tiedä,

mutta rahastosijoittamisen ollessa laajasti hajautettua sijoittamista, ja inflaatiotilanteen jonain päivänä helpottaessa, uskon nuorten tarttuvan uudella innolla rahastosijoittamiseen. Ja miksipä ei – mikä olisikaan vaivattomampaa ja huolettomampaa pitkän aikavälin sijoittamista kuin rahastot?

”Rahastosijoittaja ei myöskään tarvitse erityisiä onnenpotkuja. Toimimalla systemaattisesti rahastosijoittaja vaurastuu väkisin. Varotoimet kyllä vähän hidastavat rahastosijoittajan rikastumista. Mutta mikäs on matkustaessa, kun maisemat ovat kauniit ja määränpäähän päästään tasaisesti ja hyvin varmasti.” (Mähkä 2021, 23.)

Lähteet

Fasoulas, E.; Manninen, P. & Niiranen, P. 2014. Sijoittajan verotus. Helsinki: Finanssi- ja vakuutuskustannus Oy.

Finanssiala 2022. Vuosi 2021 oli tuottoisa erityisesti osakerahastoihin sijoittaneille – Yhteenlaskettu rahastopääoma päättyi vuoden lopussa 159 miljardiin. Viitattu 25.2.2023. <https://www.finanssiala.fi/uutiset/vuosi-2021-oli-tuottoisa-erityisesti-osakerahastoihin-sijoittaneille-yhteenlaskettu-rahastopaaoma-paatyi-vuoden-lopussa-159-miljardiin/>

Hallipelto, A. 2021. Talousosaaminen 2020-luvulla. Helsinki: Tietosanoma.

Kallunki, J-P.; Martikainen, M. & Niemelä, J. 2019. Ammattimainen sijoittaminen. 8., uudistettu painos. Helsinki: Alma Talent.

Kauppila, K.; Puttonen, V. & Repo, E. 2020. Miten sijoitan rahastoihin. 6., uudistettu painos. Helsinki: Alma Talent.

Mähkä, M. Rahastokirja vasta-alkajille (ja niille jotka haluavat päästä sijoittamisessa helpolla). Helsinki: Alma Talent.

OP Media 2021. Nuoret aikuiset innostuivat säästämään ja sijoittamaan – mitä salkuista löytyy? Viitattu 6.3.2023. <https://www.op-media.fi/sijoittaminen/osakesijoittaminen/nuoret-aikuiset-innostuivat-saastamaan-ja-sijoittamaan--mita-salkuista-loytyy/>

Osakesijoittaja. Rahastojen verotus 2023 – Miten rahastoja verotetaan? Viitattu 25.2.2023. <https://osakesijoittaja.fi/rahastojen-verotus/>

Salkunrakentaja 2022. Rahastosäästäminen – 7 aloittelijan tekemää virhettä. Viitattu 28.2.2023. <https://www.salkunrakentaja.fi/2017/05/rahastosaastaminen/>

Sijoittaja 2021. Timo Heikkilä: Miten ja miksi aloittaa sijoittaminen? Viitattu 12.4.2023. <https://www.sijoittaja.fi/276603/miten-ja-miksi-aloittaa-sijoittaminen/>

Suomen Osakesäästäjät. Rahastojen hyödyt ja haitat. Viitattu 28.2.2023. <https://www.osakeliitto.fi/rahastojen-hyodyt-haitat/>

Suomen Pörssisäätiö 2015. Sijoitus rahasto-opas. Viitattu 20.2.2023. https://www.porssisaatio.fi/wp-content/uploads/2015/05/sijoitus_rahasto_opas_2015_b.pdf

Säästöpankki 2023. Rahastoesite 31.3.2023. Sp-Rahastoyhtiö Oy.

Säästöpankki 2023. Säästöpankin rahasto-osuuksien arvot ja tuotot. Viitattu 28.3.2023. <https://www.saastopankki.fi/fi-fi/saastaminen-ja-sijoittaminen/rahastot/rahasto-osuuksien-arvot-ja-tuotot>

Talouselämä 2023. Sijoitusbuumi lässähti pörssin mukana: Näitä viittä osaketta nuoret ostivat, kun markkinoilla kävi rytinä – ”Kutsun sitä sota-ajan sijoitukseksi” Viitattu 12.4.2023. <https://www.talouselama.fi/uutiset/sijoitusbuumi-lassahti-porssin-mukana-naita-viitta-osaketta-nuoret-ostivat-kun-markkinoilla-kavi-rytina-kutsun-sita-sota-ajan-sijoitukseksi/9e1b245a-245e-41d2-bfdd-7b07d5be1d98>

Taloussanomat 2019. Asiantuntijat: Näin nuori voi laittaa valmistujaislahjarahat poikimaan – pienen osan sijoittaminen voi tuoda huomattavat voitot. Viitattu 11.3.2023. <https://www.is.fi/taloussanomat/oma-raha/art-2000006127131.html>

Taloustaito 2020. Osakesäästötili – oiva apuväline nuorelle sijoittajalle. Viitattu 6.3.2023. <https://www.taloustaito.fi/Rahat/osakesaastotili--oiva-apuväline-nuorelle-sijoittajalle/#244cc4ac>

Verohallinto 2022. Tilastot: 18-39-vuotiaat avasivat 57 prosenttia ensimmäisen vuoden aikana perustetuista osakesäästötileistä. Viitattu 6.3.2023. <https://www.vero.fi/tietoa-verohallinnosta/uutishuone/lehdist%C3%B6tiedotteet/2022/tilastot-1839-vuotiaat-avasivat-57-prosenttia-ensimm%C3%A4isen-vuoden-aikana-perustetuista-osakes%C3%A4st%C3%A4st%C3%B6tileist%C3%A4/>

Viisas Raha 2021. Miten nuoret sijoittavat – ideoita somen kautta. Viitattu 24.2.2023. <https://viisasraha.fi/Oma-talous/Miten-nuoret-sijoittavat-%E2%80%93-ideoita-somen-kautta>